Miasto odzyskało Dom im. Józefa Piłsudskiego

2023-11-23

Zakończyły się działania formalne, które umożliwiły przekazanie Domu im. Józefa Piłsudskiego miastu. Kraków remontuje niszczejący budynek, który ma duże znaczenie dla historii miasta i kraju. Sąd apelacyjny oddalił też roszczenia Związku Legionistów Polskich dotyczące promocji Krakowa.

W związku z brakiem dobrowolnej realizacji przez Związek Legionistów Polskich wyroku sądu nakazującego organizacji wydanie Domu im. Józefa Piłsudskiego, 16 listopada zostały przeprowadzone czynności eksmisyjne, w wyniku których komornik przekazał budynek miastu.

Stąd wyruszyła I Kompania Kadrowa

Dom im. Józefa Piłsudskiego Oleandry przy al. 3 Maja 7 powstał w latach 30. ubiegłego wieku w miejscu, z którego 6 sierpnia 1914 r. wyruszyła I Kompania Kadrowa strzelców Józefa Piłsudskiego. Miejsce to przez lata było przedmiotem sporu między miastem, a Związkiem Legionistów Polskich, który prowadził tu kontrowersyjne Muzeum Czynu Niepodległościowego.

Ze względu na rażące uchybienia (między innymi niewłaściwa troska o zbiory czy zasady

funkcjonowania placówki) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zakazało działalności instytucji. Decyzja została opatrzona rygorem natychmiastowej wykonalności, ale Związek nie wydał eksponatów. Po egzekucji administracyjnej eksponaty trafiły do budynku Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie przy ul. Orzeszkowej. Tam zaopiekowali się nimi eksperci z Muzeum Narodowego w Krakowie.

Równocześnie z przedsięwzięciami skoncentrowanymi na trosce o zabytki realizowane były działania miasta Krakowa zmierzające do właściwego zadbania o historyczny budynek.

− O odzyskanie Domu im. Józefa Piłsudskiego miasto na drodze prawnej starało się od dwóch dekad. Wiedzieliśmy o złym stanie obiektu i chcieliśmy otoczyć to historyczne miejsce należytą opieką. Pomimo utrudnień realizowaliśmy działania remontowe w zakresie, który był wówczas możliwy, takie jak izolacja fundamentów, remont kominów i dachu czy remont elewacji z wymianą okien. Po ministerialnej interwencji i przekazaniu miastu kluczy, zleciliśmy opracowanie kompletu przeglądów stanu technicznego, co pozwoli nam zaplanować kolejne konieczne prace. Mamy świadomość roli tego miejsca dla historii i kultury Krakowa oraz Polski – mówił prezydent Krakowa **Jacek Majchrowski** podczas konferencji prasowej zorganizowanej w kwietniu przy okazji prezentacji zabezpieczonych zbiorów.

Prace remontowe i zabezpieczające na blisko 3 mln zł

W latach 2013-2022 łączne wydatki miasta na prace projektowe i remontowe w Domu im. Józefa Piłsudskiego wyniosły ponad 2,8 mln zł, w tym ponad 180 tys. zł pochodziło z dotacji SKOZK. W tym roku został przygotowany komplet przeglądów technicznych budynku, zgodnie z wymogami przepisów prawa budowlanego. Przeglądy potwierdziły zły stan techniczny wnętrza, w szczególności instalacji. Dlatego przeprowadzono najpilniejsze prace zabezpieczające obejmujące instalację elektryczną oraz dach. Tegoroczne koszty wyniosły ponad 47 tys. zł.

Wstępne rozmowy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Muzeum Narodowym w Krakowie zakładają, że miasto pozostanie właścicielem budynku, a dalszy remont przeprowadzi muzeum, co pozwoli dostosować przestrzeń pod potrzeby przyszłej ekspozycji cennych pamiątek.

Długa droga (prawna) do Domu im. Piłsudskiego

Przypomnijmy: starania miasta o odzyskanie budynku rozpoczęły się w 2013 roku. Złożony został wówczas pozew przeciwko: Związkowi Legionistów Polskich (ZLP), Instytutowi Józefa Piłsudskiego, Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, Fundacji Oleandry im. Józefa Piłsudskiego i Edwarda Śmigłego, Hurtowni Artykułów Sportowych o wydanie nieruchomości zabudowanej Domem im. Józefa Piłsudskiego.

W 2014 roku sąd wydał wyrok nakazujący wydanie nieruchomości, jednak Związek złożył apelację, po której sprawa została skierowana do ponownego rozpoznania. Podstawą uchylenia wyroku była negatywna ocena ustaleń sądu pierwszej instancji − nierozpoznanie zarzutów ZLP o zatrzymaniu nieruchomości z uwagi na zgłoszone przez Związek nakłady poniesione na budynek. Po powrocie sprawy do ponownego rozpoznania przez pierwszą instancję postępowanie sądowe pozostało

zawieszone z uwagi na wniosek Związku o zasiedzenie nieruchomości. W tym czasie miasto, wiedząc o katastrofalnym stanie budynku, podjęło decyzję o wyremontowaniu dostępnych części obiektu.

W 2019 r. sąd okręgowy uznał, że Związek Legionistów Polskich nie ma prawa do zasiedzenia. To prawomocne orzeczenie otworzyło drogę do wejścia do budynku oraz umożliwiło złożenie przez miasto wniosku do sądu o podjęcie postępowania o wydanie nieruchomości. W marcu 2020 roku w krakowskim sądzie rejonowym zapadł wyrok w sprawie wydania budynku. Sąd zobowiązał Związek Legionistów Polskich do wydania nieruchomości w terminie do dwóch miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Roszczenia dotyczące promocji miasta bez podstaw prawnych

Jednak w kwietniu 2020 roku Związek pozwał miasto na 7,5 mln złotych z tytułu promocji Krakowa. Ze względu na brak podstawy prawnej do takiego roszczenia pełnomocnik Związku powołał się na artykuł o bezpodstawnym wzbogaceniu. Argumentował, że miasto wzbogaciło się dzięki oszczędnościom wynikającym z tego, że to Związek utrzymywał budynek przy al. 3 Maja 7 i prowadził w nim Muzeum Czynu Niepodległościowego.

Wyrokiem z 21 września 2021 roku sąd oddalił powództwo Związku Legionistów Polskich przeciwko gminie Kraków. W oddaleniu pozwu sąd orzekł, że roszczenia dotyczące promocji nie mają żadnych podstaw prawnych, a przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie mają w tej sprawie zastosowania. Miasto nie współpracowało ze Związkiem w zakresie prowadzenia muzeum, co do funkcjonowania którego Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego miało poważne zastrzeżenia. Warto tu też zauważyć, że muzeum nie było dostępne dla zwiedzających, a zbiory można było obejrzeć tylko po wcześniejszym umówieniu – nie można więc mówić o promocji miasta. Od tego wyroku Związek złożył apelację, która została oddalona 10 października 2023 roku.